

BUITEN

5^e JAARGANG N°. 27.

ZATERDAG 8 JULI 1911.

Foto Aug. F. W. Vogt.

BUURPRAATJE IN GOES.

Schaffel.

INHOUD:

BUURPRAATJE IN GOES. ILLUSTRATIE	BLZ. 313
EEN STUK NATUURPOËZIE, DOOR JOANNES REDDINGIUS. „	314
DE HUISMUIS, DOOR L. F. HOOGSTEDEN	315
DE SCHAPENDUINEN BIJ BLOEMENDAAL	315
DE ROOS IN OUDE TIJDEN, DOOR E. TH. W.	315
BRUGGE, DOOR M. C. KOOY—VAN ZEGGELEN, GEÏLL. BLZ.	316—318
EEN AARDIGE ZOMERBLOEMPLANT, DOOR E. TH. W.,	
GEÏLLUSTREERD	318—319
DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL (SLOT), DOOR	
CORN. J. GIMPEL, GEÏLLUSTREERD	319—321
VARKENS, DOOR P. H. B., GEÏLLUSTREERD	321—323
DE WHERRY-WEDSTRIJDEN OP DEN AMSTEL, GEÏLLUSTR.	BLZ. 324

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74—76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

EEN STUK NATUURPOËZIE.

ONDER oude, vergeelde papieren van wijlen den dichter J. Winkler Prins, uit wiens nalatenschap „Buiten” indertijd een groot aantal sonnetten opnam, sonnetten later in een bundel verzameld, vond ik een vertaling van „Die Lerche” van Annette von Droste-Hülshoff, de beroemde dichteres, die onlangs nader tot de menschen werd gebracht, door de uitgave van haar brieven en verzen in de serie „Bücher der Rose”.

De Hollandsche dichter voelde zich aangetrokken tot Droste-Hülshoff. Was het haar teruggetrokken leven, dat hem boeide, haar leven van mysterie en droom? Kende ook zij niet vele geheimen van planten en bloemen, was ook haar het dolen over de hei niet lief? Zeker is het, dat hij haar hield voor Duitschlands grootste dichteres.

Winkler Prins verstond de kunst vlot te vertalen, dat blijkt uit zijn onuitgegeven vertaling van Shakespeare's „Venus en Adonis”, uit zijn verzameling „Liefde-Lyrik van Deutsche vrouwen” en uit deze „Leeuwerik”. Hij wist door de macht van zijn eigenaardig lyrisch-episch talent zoo intiem mogelijk 't geluic van den oorspronkelijken schrijver weer te geven. Als dichter had hij een zeldzame ervaring achter zich, reeds als vijftienjarig gymnasiast schreef hij vloeiende verzen. Ieder, die zich de moeite geeft zijn eersten bundel, welke „Sonnetten” heet, met aandacht te lezen, zal inzien, dat de schrijver geestelijk veel verwerkt moet hebben om tot die prachtige plastische uitbeeldingen te komen. Winkler Prins staat helder en stevig voor alle tijden daár. Hadden de tachtigers elkander in hun strijd tegen wansmaak en wankunst, hij stond alleen en bleef alleen en dat is een niet gering bewijs voor de vastheid van zijn artistieke kracht.

Men moet den wondertuin te Beekbergen gezien hebben, om zich een denkbeeld te kunnen vormen, hoe vertrouwd hij was met de natuur. 'k Hoop, dat de gelegenheid zich zal voordoen, dat een botanicus, bijgestaan door een onzer fotografen, eens vertelt van 't vele belangrijke en mooie, dat als een dichterschepping in wezen bleef. „Winkler Prins-idylle” heet die tuin nu. Een idylle was het en is het gebleven.

Toen ik er eenmaal vertoefde, hoorde ik een leeuwerik zingen in de lucht. De dichter luisterde toen en zuchtte. Even later sprak hij over Droste-Hülshoff en over de vertaling, die hij tien jaar geleden schreef. Thuis gekomen ging hij er naar zoeken, maar vond niets. Thans is het stuk voor den dag gekomen.

De lezer oordeele in hoeverre de dichter van „Natuur-symboliek” er in geslaagd is, den fraaijen zang der vrouw, die als dichteres der natuur zoo hoog staat, te vertolken:

De Leeuwerik.

Hoort gij niet reeds den wachter van den nacht?
Hij heeft, gespoord, aan 't licht zijn groet gebracht,
En sluimerdronken heft uit purpreu deken
De zon het hoofd om 't aangezicht te steken
In 't aetherbekken; duidelijk blijkt het niet

Of zij licht zwelgt of door het luchtruim giet,
Helroode pijlen schieten op en neder.
En wekken dauwgeflonker, als ter vlucht
Zij langs de heide gloeien door de lucht.
Dan gladt en nebt de leeuwerik zijn veder.
Als dag-heraut poetst hij zijn liverei;
Schuw houdt hij in de bremstruik 't hoofd terzij,
Pinkt nu met dit en dan met 't andere oog,
Wijkt rugwaarts en... vliegt uit den struik omhoog;
En juublend van zijn opdracht de eerste noten
Is op in 't blauw de dagheraut geschoten.

„Op! Op! De jonge Hoogheid is ontwaakt!
Slaapdronken dienaars, aan uw taak, genaakt!
Gij met uw saffier-bekken, gentianen.
Gij, wollegassen, met uw zijden vanen.
Aan 't werk, aan 't werk, gij bloemen altemaal
Haar Hoogheid komt, dra treedt zij in de zaal!”

Wel duizend wimpers openen zich nu,
Der madelieven heldere oogen allen:
De waterlelie ziet een weinig schuw,
Verbleekt nu zij in 't bad werd overvallen.
Zie 't bevergrasje trillen van ontroeren.
Het wollegras bepoeiert fluks zich 't hoofd,
En heeft aan 't West zijn zijden doek beloofd,
Opdat hij tot haar Hoogheid dien kan voeren,
Eerbiedig tilt zijn dauwnatten bokaal
De gentiaan, en daarin dringt de straal;
Prins van den bloede neemt hij de eerplaats in,
Hij, dienend bij het rustbed der vorstin.

Het purper wijkt voor zachten rozenglans,
En trillend schijnsel schuift reeds aan den trans
Den voorhang weg, nu luid de leeuwerik zingt
Dat 't wijd en zijd door de aetherbogen dringt:

„Haar Hoogheid naakt de poort, zij staat er voor!
Speelt kloek op, muzikanten, door de hallen,
En laat uw teeder snarenspeel weerschallen,
En, sluiervleuglig volk, heft aan het koor;
Haar Hoogheid naakt de poort, zij staat er voor!”

Daar wriemelt, friemelt het in 't heidekruid;
De krekkel draait het eene beentje rond
En strijkt het langs het dauwhars van den grond
En haalt een minnezang de snaren uit.
Een kever blaast den koopren hoorn geducht;
Een mugje slijpt het zilver vleuglenpaar,
Alsof 't een klinkende triangel waar,
Tenor en diskant gonst de vlieg ter vlucht;
En als een stuifmeel-roover lang berucht
Met 't bloeiend katje rond de slanke leden,
Is als bassist het bijken opgetreden;

Lomplijvig hakend tusschen bloesems, mommelen
Op 't kontravècel een aantal trage hommelen.
Zoo duizendarmig bouwde men 't nooit uit
Het domportaal als hier in 't heidekruid
Gewelven naast gewelven opwaarts rijzen.
Als labyrinten in elkander wijzen:
Zoo duizendstemmig klonk nog nooit een koor
Als hier 't muziek de groene weide door.

Thans zit de koningin reeds op haar troon
En rust op 't zilyren wolktapijt haar voet:
Rond 't voorhoofd gloeit en glanst een stralen-kroon
En luider, luider klinkt des herauts groet:

„Bergmensen op, op uit uw diepe schacht,
Brenge al uw schatten; en gij, fabrikant,
Spreid voor haar Hoogheid rijke kleederpracht;
Gij, koopman, brenge saffier en diamant!”

Kijk, hoe het wriemelt uit des aardrijks schoot,
Hoe stoer de zwarte knapen dringen, jagen,
Hoe moeilijk steunend ze uit de mijnen dragen
De reuzenklompen als zij zelve groot.
Neen, mierenvolk, gij spant u te veel in.
Uw ruw gesteent kan geen vorstin bekoren,
Zie heen en weer aan 't weeftouw ginds de spin,
Zij brengt voor 't kleed den laatsten draad naar voren,
Als parlemoer zoo glanzig, zacht als zij;
Waar duizenden juweelen in weerschijnen; —
Daar komt de wind en tilt het uit de hei
Het klimt, het fladdert weg, is aan 't verdwijnen. —

De wolk werd breder en de wind stak op
De leeuwerik zweeg, daalde in den bremstruik-top.

Ten tijde, dat Herman Gorter zijn „Mei” ter perse bracht,
schreef Winkler Prins deze vertaling van „Die Lerche”. Meer
dan twintig jaar zijn sedert voorbijgegaan, ik meende er goed
aan te doen dit stuk natuurpoëzie aan de vergetelheid te ontrukken.

JOANNES REDDINGIUS.

DE HUISMUIS.

(MUS MUSCULUS.)

Ik geloof niet, dat er — onder de dieren wel te verstaan! — in onze woningen een aardiger, liever, sierlijker plaaggeest bestaat, dan de huismuis! In die meening ben ik van de week weer eens versterkt. Ik zat 's avonds laat — 't was doodstil buiten — gezellig in 'n luie stoel te lezen, en liet op een gegeven oogenblik mijn blikken door de kamer dwalen, denkend over het gelezene, toen ik plotseling iets levends onder de boekenkast zag wegschieten. Ik moet bekennen, dat ik met 'n beweging van schrik opsprong; om me beschaamd en toch lachend om mezelf weer neer te laten. Bang voor 'n muis! Maar nu was ik toch benieuwd, of ze terug zou komen. En jawel, nog geen drie minuten had ik stil gezeten, of daar kwam... ja, waar vandaan wist ik eigenlijk niet, een klein, zijg balletje door de kamer trippelen, snuffelend onder de tafel, waar een paar kruimels van de avondboterham waren gevallen. De leuke, zachte muisjesoogen gluurden spiedend rond, en, geen onraad bemerkend, nam het bevallige diertje een kruimeltje brood tusschen de voorpootjes, rook er even aan en begon het toen, op zijn achterpooten gezeten, genoegelijk op te knabbelen, nu en dan even ophoudend, om met de heldere kijkertjes het terrein te verkennen. Nadat het kruimeltje naar de plaats van bestemming was verhuisd, ondernam het diertje een tocht door de kamer, terwijl het onder 't snelle loopen telkens even met een schok stil hield en met het neusje in de lucht rondgluurde, om ten slotte weer onder de tafel terug te komen, en na zich wat opgepoetst te hebben den maaltijd voort te zetten, weldra in dezen, klaarblijkelijk zeer in den „smaak” vallenden arbeid geassisteerd door twee soortgenooten, de een heel groot en de ander nog maar enkele centimeters lang, een telg van de twee andere, denk ik, die, naar zijn onhandige manier van doen, blijkbaar nog in het edele bedrijf zijner ouders — stelen en vernielen — moest onderricht worden. Zoo langzamerhand ben ik met deze muizen, die ik nu *mijn* muisjes noem, op 'n heel vriendschappelijken voet geraakt; van schuwheid is niets meer te bespeuren.

De twee pasgenoemde eigenschappen hebben de muis tot een eeuwiggen vijand van het mensdrom gemaakt, want in weerwil van haar fraaie gestalte en haar vroolijk en proper uiterlijk, ondanks haar talrijke vijanden (kat, uil, buizerd, wezel, hermelijn, vos), maken haar scherpe knaagtanden en haar snoepzucht het leven van menige huisvrouw zuur, daar ze, wanneer de kleine kwelgeesten haar huis eenmaal zijn binnengeslopen, voortdurend bezorgd moet zijn voor de eetwaren in kelder en provisiekast, zelfs wanneer deze achter slot en grendel geborgen zijn; steeds weten de kleine, viervoetige indringsters ze te bereiken en er de lekkerste hapjes uit te zoeken. Men kan zich moeilijk een snoeplustiger schepsel voorstellen dan een huismuis, die zich in een goed voorziene provisiekamer naar vrije verkiezing bewegen kan! Zij zoekt zich altijd de lekkerste stukjes uit en geeft hierdoor een afdoend bewijs voor de fijnheid van haar smaakzintuig. Haar scherpe knaagtanden zijn een andere reden voor den haat, dien de mensch haar toedraagt. Als zij iets lekkers ruikt, weet zij zich met deze beiteltes toegang te verschaffen tot de plaats, waar het zich bevindt, al kost het haar ook eenige nachten arbeid. Van water heeft zij een afschuw, maar op zoete, en vooral alcoholische dranken is zij zeer verlekterd. Grooter nog dan de schade, die de muis door het verslinden van voedingsmiddelen aanricht, is die, welke zij den mensch toebrengt door het stukknagen van allerlei voorwerpen. Boven werden reeds eenige harer vijanden genoemd, waarvan de kat de ijverigste is en blijft; ook mogen we niet vergeten de spitsmuizen, die, hoe klein ook, veel sterker zijn dan de voor ons zoo schadelijke knaagdieren en zich met ijver wijden aan de muizenjacht; wanneer men deze diertjes in zijn nabijheid heeft, behoeft men niet lang meer bevreesd te zijn voor huismuizen, daar zij, onverzadelijke roofdieren als ze zijn, iederen dag minstens een heele muis consumeren, of anders zooveel insecten, wormen, enz. verslinden, als hun eigen gewicht bedraagt; ze mogen dan ook onder de voor landbouwers zeer nuttige dieren gerekend worden.

Niettegenstaande alle natuurlijke vijanden, vallen en andere uitroeimiddelen, niettegenstaande de door den mensch tegen haar gevoerden verdelingsstrijd, die waarschijnlijk nimmer eindigen zal, blijft de huismuis in onverminderd aantal voorkomen. En dit is geen wonder als men nagaat, op hoe onrustbarende snelle wijze zij zich voortplant; 22 à 24 dagen na de paring werpt zij 4 à 6, niet zelden zelfs 8 jongen. Daar zij in één jaar stellig vijf- à zesmaal jongen werpt, bedraagt hun aantal na verloop van dien tijd minstens 30. Een muis, die in gevangenschap werd gehouden, wierp den 17^{en} Mei zes, den 6^{en} Juni zes en den 3^{en} Juli acht jongen. Van den 3^{en} tot den 28^{en} Juli was zij van het mannetje gescheiden. Den 21^{en} Augustus wierp zij weer zes jongen, den 1^{en} October opnieuw zes en den 24^{en} October vijf. Gedurende den winter vermeerdeerde haar nakomelingschap niet. Den 17^{en} Maart bracht zij opnieuw jongen ter wereld. Eén van de wijfjes van den worp van 6 Juni kreeg den 18^{en} Juni van 't volgend jaar voor 't eerst jongen, en wel vier tegelijk. Ga nu maar eens uitrekenen hoe verbaazend snel de muizen zich vermenigvuldigen! De moeder zorgt op een

veilige plaats voor een heel zacht bed voor haar lievelingen, en treffende voorbeelden van de moederliefde van de muis zijn bekend.

De lengte van een volwassen huismuis bedraagt 18 cM., met inbegrip van den 9 cM. langen staart. Op dit lichaamsdeel vindt men 180 uit schubben bestaande ringen. De vacht is éénkleurig; de geelachtig of grijsachtig zwarte kleur der bovendeelen gaat onmerkbaar in de iets lichtere kleur der onderdeelen over; de voeten en de teenen zijn geelachtig grijs. Zij behoort tot de echte muizen; van de drie in ons land voorkomende soorten is alleen de huismuis algemeen; de boschmuis en de dwergmuis leven meer buiten, de laatste in 't koren en in 't riet, waar zij aardige nestjes maakt, die er in de verte als vogelnestjes uitzien.

De huismuis was reeds in overouden tijd een getrouwe metgezel van den mensch; zij wordt reeds door Aristoteles en Plinius als een zeer veelvuldig voorkomend dier vermeld; Waarschijnlijk zijn er slechts weinig plekjes te vinden, waar dit dier ontbreekt. Zoo wordt bv. van de Soenda-eilanden bericht, dat men daar nog geen muizen heeft waargenomen.

Ondanks zijn liefvalligheid, zijn sierlijke en bevallige bewegingen, is nergens de mensch dit door zijn snoep- en vernielzucht, zoo lastige knaagdier dankbaar voor de volhardende gehechtheid, die het voor zijn persoon, zijn huis, zijn hof aan den dag legt; overal vervolgt en haat hij het op de onmeedoogendste wijze; alle middelen stelt hij in 't werk om zich ervan te bevrijden, toch blijft het aan hem verknocht, trouwer nog dan de hond, trouwer dan eenig ander dier. Ongelukkig zijn deze aanhankelijke huisvrienden afschuwelijke gauwdieven; als echte spitsboeven toegerust, weten zij zich overal te nestelen en bereiden hun gastheer niets anders dan schade en verdriet. Hierdoor is het te verklaren, dat de muizen kortweg voor leelijke, akelige dieren worden uitgescholden, hoewel zij in werkelijkheid dezen naam niet verdienen, maar veeleer aardige wezentjes moeten genoemd worden.

L. F. HOOGSTEDEN.

De Schapenduinen bij Bloemendaal.

DOOR de Heeren W. Berdenis van Berlekom, Ph. A. van Olst en G. A. Zeeman, is thans een hernieuwd verzoek gericht tot de Provinciale Staten van Noord-Holland, naar aanleiding van het bouwen van arbeiderswoningen in het Schapenduin tegenover Meerenberg.

Adressanten schrijven:

dat zij kennis namen van het advies van de Commissie van Meerenberg op de grieven in bovengemeld verzoekschrift ontwikkeld;

dat zij zich gedrongen achten tegen dat advies met kracht op te komen;

dat ondergeteekenden toch overtuigd blijven dat het stichten van de bewuste woningen en het ontbosschen van het terrein stelselloos en zonder vakkennis heeft plaats gehad; dat toch:

a. noch voor het nivelleeren van het terrein, noch voor den bouw der woningen eenig advies is gevolgd van een deskundige.

b. het geheele terrein nimmer in tekening is gebracht en ook geen volledig plan van bebouwing is opgemaakt, zoodat de aangevangen bebouwing nimmer kan aanpassen aan hetgeen later op het terrein zal worden gesticht noch daarmede ooit een harmonieus geheel kan uitmaken;

c. totaal is verzuimd het bestaande houtgewas te sparen doch integendeel alles, noodig of onnoodig zonder onderscheid is geveld;

d. voor een nieuwe beplanting tientallen van jaren noodig zijn voor te herkrijgen wat thans noodeloos is verwoest;

e. de gebouwen welke thans reeds gesticht zijn, zoomede de onderlinge rangschikking daarvan zoo smakeloos is dat de mogelijkheid beslist uitgesloten is daarvan door aanplanting ooit iets te maken wat ook maar in de verste verte op een tuindorp gelijk, laat staan, zooals in gemeld advies wordt beweerd, het ideaal van een tuindorp vrijwel nadert.

DE ROOS IN OUDE TIJDEN.

DE Roos is de koningin der bloemen. Zij is dit steeds geweest en zal het wel altijd blijven. Wonder behoeft dit niet te baren. De zeldzaamste en kostbaarste bloemen doen in schoonheid, kleur en geur zeker voor haar onder. Dat zij werkelijk schoon is, blijkt wel uit het feit, dat zij zich door alle tijden heen heeft weten te handhaven en reeds in oude tijden hoog in eere werd gehouden. Vooral bij de Romeinen stond de Roos hoog in aanzien. Aanzienlijke Romeinen gebruikten, zooals bekend is, al liggende hun maaltijden, en de rustbanken waren dan met rozenbladeren bestrooid. Niet beter wist men toen een gast te eeren dan door de vloer van zijn kamer of hun legerstede met rozenbladeren te bedekken, en hun wijnschalen met Rozen te omkranzen. Bij gelegenheid van groote feesten werden de straten en huizen met rozenguirlanders versierd, en de beelden der goden er mede bedekt. Ter gelegenheid van een feest door Cleopatra ter eere van Marcus Antonius gegeven, werd een talent voor den aankoop van rozen besteed, terwijl ook vermeld wordt, dat keizer Nero voor één enkel feest meer dan vier millioen sestertiën (400.000 Gdn.) besteed heeft.

Het gebruik van Rozen vond bij de Romeinen en Grieken zijn oorzaak in het geloof, dat zij daardoor tegen de bedwelming van den wijn verzekerd waren.

E. Th. W.

BUITEN

5e JAARGANG N°. 27.

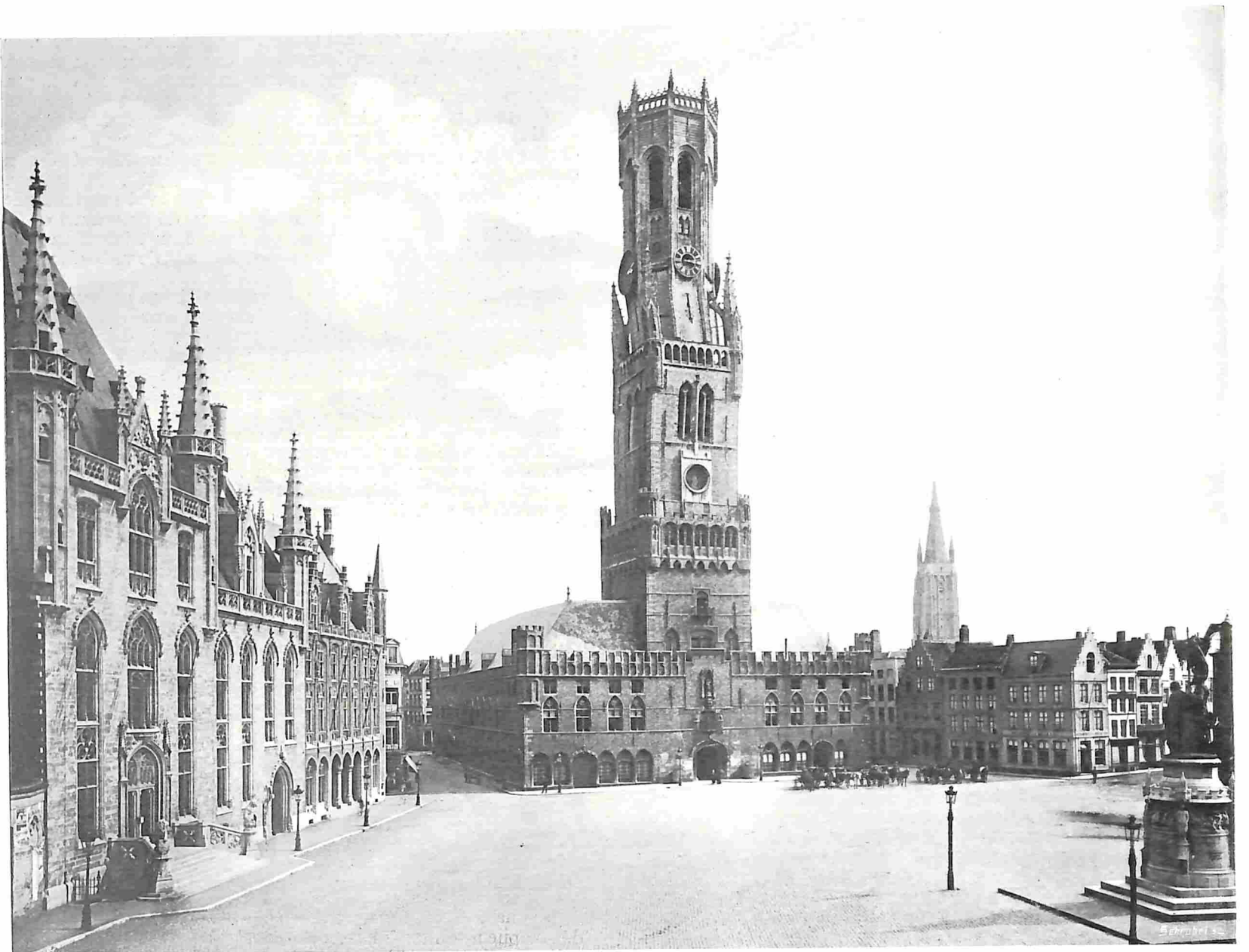
ZATERDAG 8 JULI 1911.

Foto Aug. F. W. Vogt.

BUURPRAATJE IN GOES.

Schnitzler

BRUGGE. DE GROOTE PLAATS.

BRUGGE.

Bruges et ses cloches de pierre
Et Saint Sauveur et Notre Dame
Montent, tels des géants, dans l'air
Mais le plus haut, mais le plus clair
Celui dont le cadran de flamme
Comme un soleil luit sur les toits
C'est le Belfroi....

ZE is heel oud Rozeke. Ze is twee en negentig jaar en zit achter de ouderwetsche in lood gevatte ruitjes en maakt kant. Het zonnetje schuint over een roode geranium op de vensterbank en op Rozeke's zwarte pantoffels.

Dat zie ik alles van buiten als ik voor het kleine huisje sta in de Beguinage, de vrome statige Bagijnenhof bij het Minnewater.

„Mag ik binnen komen?” vraag ik en Roseke die al opgekeken heeft, knikt me toe met haar witbemutst hoofdje, en 'r oude oogjes lachen en 'r oud weggezonden mondje lacht.

„Ja, kom maar!”

Ik schijder Rozeke. Heel langzaam werk ik. Iederen dag een stukje, want het kamertje en Rozeke zelf en al de oude dingsken bekoren mij zoo, dat ik er graag lang zou willen blijven. De kleuren in het kamertje schreeuwen niet, ze zijn stil omdat alles in zachte schaduw staat, maar toch zijn ze er, en in bonte mengeling ook. Voor de bedsteê hangt een bruingoud gordijn met roode rozen en groene blaadjes, er hangen beeldekens aan den muur en bonte plaatjes met heilige geschiedenissen er op, en over een oude beschilderde klok hangt een wit doekje met kanten randen. Op het potkacheltje, dat halverwege, midden in 't kamertje staat, is een groen kannetje met lummelig kort tuitje, en op een laag kastje staan doosjes en kopjes van gekleurd steen met half veergaan verguldsel er op.

Bij Roseke is licht en ook diepe schaduw. Schaduw in de plooiën van het wollen doekje, dat grijs en rood is aan den lichtkant; daarop rust het rimpelig rond gezichtje met de zachtere schaduwten langs neus, kin en over de wang en diepere in de oogkassen — het felle wit van 't mutsje er boven, de bruine handen tusschen de houten klosjes van het kantwerk, dat wit, klein, netjes opgerold op het groen fluweelen kussen ligt. Daar speelt het licht van buiten om heen en soms gooit de zon er gouden daalders tusschen, die neerregenen op Rosekes diep-

donkeren rok en op de oude pantoffeltjes; maar de roode geranium heeft den ganschen morgen het zonlicht. Ze is als een helroode vlam bij het waterglinsterend ruitje achter haar en een wit gordijntje zwoele schaduwten overheen doet glijden.

Het gaat Roseke goed, al is ze twee en negentig, ze heeft alleen wat last van de „rottemetiek” zegt ze met een guitig knipoogje, want ze weet wel dat het „rhumetiek” is, en kant maakt ze nog altijd. Dat heeft ze haast 'r heele leven gedaan, van kind af aan. Ze diende bij de Bagijntjes, bij drie heeft ze er gediend, „want de Bagijntjes magge niet werken, 't zijn rijke dames en ze motte alleen bidde, bidde en naar de kerk gaan en leze, zie je, leze”. Maar in 'r vrijen tijd maakte ze kant, en toen ze later „oud wier” toen was ze hier gaan wonen, in haar eigen huis en maakte ze altyd kant, altyd, en nou was ze twee en negentig.... „en nou heb ik alleen de „rottemetiek”, zegt ze weer ondeugend, en nou wordt m'n portret gemaakt door madammeke”.

Ze mag praten want het houdt 'r gezicht en houding levendig en zoo komen bij stukjes en brokken oude half vergeten geschiedenissen van Brugge het stille kamertje binnen. Het bloemgordijn en de heiligenbeeldjes en vrome plaatjes den muur luisteren naar het oud stemmetje dat vertelt en ik luister, terwijl ik door mijn oogharen tuur naar de fijne dooreengaande kleurtjes van de slaap onder de grijze haarvlokjes waarboven het wit van 't mutsje bolt. Ze heeft die legenden van de Bagijntjes gehoord toen ze er diende. „De Bagijntjes benne knap, ze weten veel want ze leze, en motte altyd leze”.

„En bidden, niet waar Rozeke?”

„En bidde, jawel Madammeke, maar leze ook”.

Dan stapt daar binnen uit het schimmenrijk de donkere sombere scherprechter die in „Het Putje” woonde en achter hem volgt Gemma, zijn bevallige dochter, om wier schoonheid de Spaansche soldaten het Putje bezochten, om het Putje dat van de „Statie” is. De vader van Gemma was herbergier, maar hij was scherperechter droeg van de stad. Niemand wist dat, want de masker. Soms verdween hij op vreemdelijk bedrijf uitofende een. Niemand wist waarheen de stille sombere man dan ging en niemand durfde het hem vragen. Het was in 1624, toen

kwam de pest in Brugge en vele levens werden door den zwarten dood weggemaaid, maar uit het Capucijnerklooster kwamen twee engelen in menschengedaante, Vader Bonavent en zijn beschermeling de jonge Broeder Cypriaan en zij zetten zich aan de legersteden der zieken op en redden velen van den dood.

Op een dag werden zij ook in „Het Putje” geroepen, want Gemma's vader lag ziek. Vader Bonavent en Broeder Cypriaan verzorgden hem en het gelukte hun waarlijk den somberen man van den dood te redden. Maar de jonge Cypriaan had Gemma gezien en liefde was in zijn hart ontbrand.

Hij streed er tegen maar het baatte niet. Hij offerde alles aan zijn liefde en op een dag ging hij naar Gemma's huis en zeide haar dat zij man en vrouw moesten worden, dat hij niet langer zonder haar kon leven. Gemma had ook Cypriaan lief gekregen, terwijl hij aan het ziekbed van haar vader zat, maar zij, die wist wië haar vader was, voelde het als een schande dat zij des beuls dochter was. Zij ook streed tegen haar liefde om deze reden maar ook, omdat Cypriaan een geestelijke was, daarom weigerde zij zijn vrouw te worden.

Maar hun liefde was sterker dan zij. Er kwam een nacht waarop Gemma het Putje verliet. Op het stille water, waarin des daags de oude huizen zich weerspiegelden, dat nu donker heenvloede bij het bleke licht der sterren, lag een bootje. In dat bootje een donkere figuur, Cypriaan. Gemma spoedde zich er heen, maar op het oogenblik dat haar voet op de eerste trede was van het steenen trapje dat neerdaalde naar het water sprong er een andere gedaante te voorschijn. Vader Bonavent!

„Ongelukkige, riep hij, weet je dat dit een beul's kind is?!” Toen hief Cypriaan zijn roeispaan op en deed hem neerkomen op het hoofd van zijn beschermer. Vader Bonavent zakte bewusteloos ineen.

„Cypriaan!” schreeuwde Gemma wanhopig; en die noodkreet was beslissend, want er verschenen soldaten op de stille gracht. Cypriaan werd gevangen genomen en weggebracht.

Eenige dagen daarna werd hij ter dood veroordeeld, en den avond voor het doodvonnis voltrokken zou worden, ging Gemma tot haar vader en zeide: „Vader, eens redde hij uw leven, red nu het zijne!”

„Ik zal hem redden, Gemma, zeide de vader, mits gij mijn bevelen stipt opvolgt”.

Dien volgenden morgen luidden al de kloosterklokken en een lange processie van monniken trad in het jonge zonlicht naar buiten. Zij hadden Cypriaan in hun midden. In dat zonlicht stond hoog en zwart het schavot, want zwarte doeken hingen er over opdat zij die rondom omstonden den doodstrijd niet zouden zien van den veroordeelde. Spaansche soldaten hielden er de wacht.

De kloosterklokken luidden over de stad, over de huizen met hun boogramen en puntgevels, over de hooge bruggen, die hun schaduw in het stille water wierpen, en Cypriaan besteeg op dien voorjaarsmorgen het schavot. Het vonnis werd voltrokken.

Sedert dien dag echter waren Gemma en haar vader uit het Putje verdwenen.

Twintig jaar later kwamen een rijke koopman en zijn vrouw in de stad Brugge, die nu een koningin onder de steden was. Zestien vreemde consuls waren binnen hare poorten en men hoorde menigen vreemden tongval, daarom trok het aanzienlijke paar volstrekt niet de aandacht. De stad was vol vreemdelingen in kostbare kleedij die voor hun genoegen reisden. De koopman en zijn vrouw stonden stil op het oude grachtje voor het „Putje” en een voorbijganger vertelde hun van de schoone Gemma en de geheimzinnige verdwijning van haar en haar vader sedert de executie van den jongen Broeder Cypriaan, en ook vertelde hij dat de oude Vader Bonavent nog leefde doch kindsch was en in het klooster altijd riep om zijn zoon Cypriaan.

Toen gingen Gemma en Cypriaan naar het klooster der Capucijnen en zij vroegen naar Vader Bonavent, en zij zagen een zeer oud man die zacht in een hoekje bij het hooge raam voor zich heen sprak: Cypriaan mijn zoon, ge zult wederkeeren!” en Cypriaan naderde eerbiedig en nam de hand van den ouden man, kuste die en dankte God, dat hij zijn beschermer niet gedood had 1).

In Rozeken's kamertje verschijnt nu Simon Stevin, de man wiens standbeeld op de groentemarkt van Brugge staat, die de beste klimmer was, en eens uit boosheid, dat men hem niet toevertrouwde in een hoogen mast te klimmen om dien te herstellen, den toren van de Notre-Dame beklom en daar op den weerhaan ging zitten 1).

Daarna komt het ondeugende vrouwtje van den ouden koopman, aan wie 't nauwe straatje, voerend naar de Place du Bourg zijn naam te danken heeft van Rue de l'âne aveugle. Dat was ook uit den tijd toen de Spanjaarden het land onveilig maakten niet alleen door hunne zwaarden, maar ook door hunne liefdesbetrekkingen. Ze was jong en mooi en haar man was oud en

Foto M. C. Kooy—van Zeggelen.

HET BAGIJNENHOF TE BRUGGE.

leelijk, en de Spaansche kapitein was jong en knap, en al was het geen voorjaar, maar strenge wintertijd, zoo was het in beider harten, te weten in het hart van de jonge vrouw en den kapiëin, lente, driedubbele lente. Maar met den ouden man moest ook rekening gehouden worden, men moest bonne mine à mauvais jeu maken, en de kapitein inviteerde het vrouwtje plus echtgenoot op een soupertje. Maar ziet, de oude heer bleek er geen lust in te hebben. Het was te koud en bovendien hij voelde zich niet goed. Hij wilde thuis blijven en naar bed gaan en vrouwlief moest ook thuis blijven.

Maar vrouwlief deed het niet. Zoodra de oude heer onder de wol was, liet ze haar ezels zadel en reed in den stillen avond naar de herberg waar haar geliefde haar wachtte.

Het was Kerstmis. Alle ingezetenen van Brugge hadden de mis bijgewoond en spoedden zich huiswaarts om hun kerstmaal te gebruiken, en ik zie het als een oud schilderij voor mij, die jonge vrouw rijdend op haar ezeltje door de pasgevallen witte sneeuw, in den donkeren avond. Hier en daar een klein

Foto M. C. Kooy—van Zeggelen.

BRUGGE. ACHTER HET PALEIS VAN JUSTITIE.

1) Zie de „Legendes of Bruges” v. Brooke.

Foto M. C. Kooy—van Zeggelen.

BRUGGE. GOTHISCH POORTJE.

flikkerend licht bij een vooruitspringenden gevel van een huis, de bruggen en brugjes die zoo hoog, bijna onoverkomelijk voor ezeltjes dragen stap zijn, de donkere figuren die voorbij gaan, komende uit de kerk, onhoorbaar hun stap in de sneeuw en het zachte geting der klokken is over de stad, en de oogen der jonge vrouw glanzen als ze denkt aan andere oogen die ze straks zien zal, die groote donkere en vurige, die haar hartstochtelijk begeerd hebben... en nu zullen ze samen zijn den geheelen avond! En dan is ze er eindelijk en ze stapt af. Ezeltje wordt achter gebracht in den stal en wacht geduldig. Zij hebben een „merry Christmas” de twee — ezeltje wacht en onder-tusschen valt de sneeuw, al maar valt de sneeuw. Het wordt een dikke wade, het is een warrelende massa in de lucht die om boomen en huizen heenfladdert. Zij moet naar huis. Zij zal, als ze langer wacht, er niet meer door kunnen! Ezeltje wordt dus gehaald, De Spanjaard helpt haar in het zadel — dan gaat zij. Ezeltje brengt haar een eindje maar staat verbijsterd opeens door de sneeuw; de vlokjes worden groote vlokken voor zijn arme oogen, alles wordt één witte, gierende, waaiende, wuivende witheid; hij ziet niets meer en holt opeens voort met zijn berijder, niet den weg dien zij wil, maar den anderen, in de tegenovergestelde richting van haar huis en het ezeltje gaat het nauwe straatje in, onder het prachtige Renaissance poortje door dat het stadhuis van het tegenwoordige paleis van Justitie scheidt, en hij rent en rent — en werpt eindelijk zijn meesteres in de sneeuw, vlak bij een helder verlichte herberg.

Zij roept om hulp, de deur wordt geopend, donkere gedaanten treden naar buiten en men draagt haar naar binnen, daar is zij opeens in een feestzaaltje — men drinkt en danst er en maakt pret. Verward kijkt ze om zich heen, maar opeens opent ze haar oogen wijd en ze wrijft ze eens, droomt ze? is ze wel wakker? Wien ziet ze daar voor zich? Haar man? de zieke man dien zij thuis in bed achterliet!

„Mijnheer!” „Madame!”

Hij wil haar streng onder het oog brengen dat het onbetaamelijk is alleen op straat te zijn op dit uur en in deze herberg te komen, maar zij snijdt hem den pas af en vraagt wat of hij hier doet, hij oude man dien zij ziek in bed achterliet?

Zij kiezen beiden eieren voor hun geld en gaan als goede vrienden naar huis.

„En het ezeltje, Rozeke?”

„Daar weet ik niet van, zegt Rozeke, maar 't is seffens tijd voor de koffie” en dan drinken we samen een kopje uit het groene kannetje op de potkachel. Buiten gaat de klok luiden en ik zie in den gouden herfstmorgen de Bagijntjes in haar donkere pijen, de gezichten vroom onder de witte kappen, naar haar kerk gaan in devote houding.

(Slot volgt).

M. C. KOOY—VAN ZEGGELLEN.

EEN AARDIGE ZOMER-BLOEMPLANT.

LEEUWENBEKKEN.

WAARSCHIJNLIJK door den natten winter waren al mijn Leeuwenbekken afgestorven, en daar ik er prijs op stel, die steeds in den tuin te hebben, bestelde ik ze bij een der grootste bloemisten ter plaatse. Ik vermoedde, dat hij die aardige bloemplanten wel in voorraad zou hebben, en hoe verwonderd was ik, toen mij bleek, dat dit niet alleen niet het geval was, doch dat hij ze slechts met eenige moeite kon verkrijgen, en wat waren het dan nog voor planten, die ik ten slotte kreeg. Op mijn vraag hoe het kwam, dat er zoo moeilijk aankomen aan was, kreeg ik het leuke antwoord „Ja zie je, het publiek vraagt ze niet en wat niet gevraagd wordt, kweeken wij niet”. Nu het laatste is mij duidelijk, doch dat het publiek deze mooie bloemplanten niet, of liever niet meer vraagt, zie, dat is mij een raadsel. Geen andere oorzaak kan deze onverschilligheid hebben, dan onbekendheid met de fraaie bloemen, die de Leeuwenbekken ons den ganschen zomer geven, en waar het nu nog ruimschoots tijd is de zaden te bestellen om het volgend jaar goed bloeibare planten te hebben, daar nam ik mij voor bij nevensgaande afbeelding het een en ander over haar mede te deelen.

De Leeuwenbek of *Antirrhinum majus* kan gerust als een onzer oudste tuinplanten beschouwd worden en hoewel zij hier oorspronkelijk niet tehuis behoort, daar haar vaderland Zuidelijk Europa en Noord-Afrika is, komt zij toch in sommige streken verwilderd voor. Vooral op oude muren wordt zij hier en daar gevonden. De thans gekweekte vormen zijn lang zoo winterhard niet meer, als de oorspronkelijke, wier bloemen mat rood zijn en dus lang niet die prachtige kleuren vertoonen, als de tegenwoordige tuinvariëteiten eigen zijn. Anders is het met de z.g.n. kleine Leeuwenbek, de *Antirrhinum Orontium*, die zoowel in zandige streken als op muren veel wordt aangetroffen. Dit is een plant, die hier te lande oorspronkelijk wild is, die als een der fraaiste bloemplanten van onze flora wordt beschouwd, doch die gekweekt nergens in tuinen voorkomt.

De Leeuwenbek behoort tot de vrij groote natuurlijke familie der *Scrophulariaceae*, een familie, die zeer rijk is aan mooie bloemplanten en wier bloemen zich vaak kenmerken door een eigenaardigen, zeer in het oog loopenden vorm. Ook met de Leeuwenbek is dit het geval en daaraan dankt zij het dan ook, dat zij, hoewel lang niet zoo verspreid als zij verdient, toch nog tal van bewonderaars heeft.

De bloemkroon wordt omgeven door een kelk, die op het eerste gezicht vijfbladig schijnt, doch dit bij een nadere beschouwing niet blijkt te zijn, aan den voet toch zijn deze blaadjes aangeengroeid, zoodat zij inderdaad dan ook z.g.n. vijfdeelig is. De bloemkroon zelf is z.g.n. één- of vergroeidbladig, doordat de vijf bloemkroonblaadjes, waaruit zij feitelijk bestaat, aangeengroeid zijn. Deze vergroeiing is echter bij de Leeuwenbek op een zeer eigenaardige wijze geschied, waardoor een vorm is ontstaan, die in de plantkunde „gemaskerd” wordt genoemd, een bloemvorm, die, behalve bij dit en eenige aanverwante geslachten, slechts weinig wordt aangetroffen. De gemaskerde bloemkroon kan als een gewijzigde vorm van de veel meer algemeen voorkomende lipvormige beschouwd worden. Bij deze zijn de bloemkroonbladeren aan de onderzijde buisvormig vergroeid, de kroonzoom echter bestaat uit twee aan elkander tegenovergestelde, al of niet ingesneden helften, welke helften men, naar hun eigenaardig voorkomen, lippen heeft genoemd. Tusschen de beide lippen bevindt zich dan de z.g.n. keel van de bloem. Bij de gemaskerde bloemkroon is deze keel door een naar boven staande plooi van de onderlip geheel afgesloten. Juist hierdoor heeft deze bloem van voren bezien een sprekende gelijkenis met den muil van een dier, aan welk voorkomen zij dan ook haar naam te danken heeft. Neemt men nu de bloembuis tusschen duim en vinger en knijpt men voorzichtig, dan gaan de lippen open en gelijkt de bloem nog sprekender op den geopenden bek van een wild beest. Staat de bloem op deze wijze geopend, dan bemerkt men, dat ook de meeldraden weder een bijzonder verschijnsel vertoonen, doordat zij met haar vieren tegen de bovenlip aanliggen, doch twee er van zijn aanmerkelijk langer dan de beide anderen, zoodat zij z.g.n. tweemachtig zijn. Middenin ligt de stijl, die uitloopt in een klein, groen vruchtbeginsel.

Alleraardigst is het om op een mooien zomerschen dag waar te nemen hoe deze bloemen door groote bijen en hommels bezocht worden. Zij zijn geheel gesloten en de diertjes moeten zich blijkbaar zonder de minste moeite. Een hommels strijkt op een bloem neer, steekt de voorste pootjes in de sleuf tusschen de boven- en onderlip en drukt de laatste met gemak naar beneden. De muil is dan geopend, hij gaat naar binnen en hij klapt achter hem dicht. Kort daarna ziet men hem van binnen uit weder openen en het insect komt, na zich aan den honig verzadigd te hebben, weer naar buiten. Bekijkt men hem goed, dan ziet men, dat zijn lichaam gedeeltelijk bedekt is met stuifmeel, waarvan een gedeelte achterblijft op den stempel van de volgende bloem, die hij bezoekt. Onbewust bevordert het diertje dus de kruisbevruchting en daaraan is het dan ook te wijten, dat men

uit zaden niet gemakkelijke bepaalde verscheidenheden kan kweken, wanneer men de bloemen van te voren niet zoodanig gedekt heeft, dat insectenbezoek uitgesloten is.

Reeds het aandachtig beschouwen van dat insectenbezoek verschaft veel natuurliefhebbers een waar genot.

De kleur van de bloemen der Leeuwenbekken is tegenwoordig zeer uiteenlopend, geen kleurschakeering tusschen zuiver wit en donker purperrood is denkbaar of zij komt er in voor. Eertijds waren gewoonlijk de bloembuizen licht en de mulen donker van kleur, in den laatsten tijd heeft men ook talrijke éénkleurige verscheidenheden gewonnen, die nog veel mooier zijn dan de meerkleurige. Daarbij komt nog, dat zij een zachten fluweelachtigen glans hebben, waardoor haar kleuren nog sprekender worden, terwijl ook de afmeting der bloemen tegenwoordig veel grooter is dan vroeger.

De planten hebben in den regel een slank voorkomen. Uit de wortels ontspruiten gewoonlijk een aantal stengels, die van 25—80 c.M. hoog worden en over een groot gedeelte van haar lengte bezet zijn met donkergroene bladeren, die 8 à 10 c.M. lang en 1½ c.M. breed zijn. Halverwege de stengels ontspruiten in de bladoksels de bloemen, en daar de blaadjes dan gaandeweg kleiner worden, komen die goed tot haar recht. Daar gewoonlijk de middelste stengels sterker en langer worden dan de meer zijdelings geplaatste, krijgt de plant een pyramidaal voorkomen. Haar hoogte hangt zeer nauw samen met de verscheidenheid, daar er zijn, dien niet meer dan 25 en anderen, die bijna 100 c.M. hoog worden. Door een juiste keuze der variëteiten kan men dus een zeer mooi bloemvak verkrijgen, dat den geheelen zomer door haar buitengewoon rijken bloei zeer veel voldoening zal schenken.

De *Antirrhinum majus* is een soort, die hoewel zij nu en dan overblijvend is, het best als tweejarig gekweekt wordt. Wel blijven dikwijls veel planten na den bloei over, doch zoo mooi als jong gekweekte exemplaren zullen die het volgend jaar toch niet meer worden en het best doet men dan ook de uitgebloeiden in het najaar op te ruimen.

De kultuur van de Leeuwenbekken is niet zoo gemakkelijk als men wel eens wil doen voorkomen en zij komen lang niet altijd even goed onze winters door. Het best doet men de tamelijk fijne zaden, met wat gemalen rijst vermengd, in de laatste helft van Juni uit te zaaien. Ik geef er de voorkeur aan in zaadtesten op niet te zwaren grond te zaaien en deze zaadtesten, totdat de plantjes opgekomen zijn, onder het raam van een bak te zetten. Men kan ook op den vollen grond zaaien, doch Juli wil wel eens erg regenachtig zijn en de kiemende zaden hebben dan van den slagregen veel te lijden. Zoodra de jonge plantjes een paar c.M. hoog zijn, plant men ze op een rabat op een onderlingen afstand van ± 15 c.M. uit. Hoewel zij iederen tuingrond vrijwel voor lief nemen, moet men toch zorgen, dat die goed diep bewerkt en behoorlijk bemest is. Na het uitplanten, laat men de Leeuwenbekken behoorlijk doorgroeien, totdat zij ongeveer 5 c.M. lang zijn, waarna men de kopjes er uit rijpt om het vertakken te bevorderen. Het best doet men ze gedurende den winter rustig te laten staan en niet in het najaar te verplanten, zij heeten wel winterhard te zijn, doch talrijke der nieuwere verscheidenheden schijnen dit niet te wezen. Hierdoor is het noodig ze gedurende den winter een weinig te bedekken. Het best doet men dit door een lichte bedekking van denetakken of stroo over haar aan te brengen. Vroeg in het voorjaar, einde Februari, worden dan de plantjes opgenomen en op de voorhen bestemde plaatsen of vakken uitgeplant. Bij eenigszins gunstig weêr zullen zij spoedig gaan doorgroeien, in den voorzomer gaan bloeien en daarmee den geheelen zomer tot diep in het najaar doorgaan, dit laatste zal vooral het geval zijn, wanneer men de hoofdstengels, zoodra die uitgebloeid zijn er uitsnijdt. Zij maken dan een aantal zijstengels, die weer doorgaan met bloeien. Een vak of rand *Antirrhinums* toont een bloemrijkdom, waar ieder plantenliefhebber verrukt over zal zijn.

Tegenwoordig worden in de grootere zaadcatalogi de verscheidenheden der Leeuwenbekken in kleuren aangeboden. Gewoonlijk zijn echter ook van den vertrouwdsten zaadhandelaar niet meer dan ongeveer 75° van

de daaruit verkregen planten zuiver. Zelfs met de meeste zorg is dit niet te voorkomen, daar de verscheidenheden zeer variabel zijn. Wil men dus de variëteiten zuiver hebben, dan moet men tot stekken zijn toevlucht nemen. Dit gaat zeer gemakkelijk, wanneer men de stekken in het najaar neemt. Hiertoe worden jonge zijscheutjes, waaraan zich in geen geval bloemknoppen mogen bevinden, zoo van de oude stengels afgenomen, dat aan ieder deel een klein stukje van den laatsten blijft zitten, wat men noemt stekjes met een hieltje. Deze stekjes worden in lichten grond gestekt en zoo dicht mogelijk onder een raam gezet. Aanvankelijk zorgt men, dat zij goed geschermd blijven. Na een paar weken beginnen zij wortel te maken, is dit het geval, dan geeft men meer licht en al naar zij wortelen ook wat lucht. Goed beworteld zijnde, worden de jonge plantjes buiten uitgeplant en als zaailingen behandeld. Bij dergelijke plantjes is men zeker van de gewenschte verscheidenheid.

Zooals wij reeds opmerkten zijn er tal van verscheidenheden bekend, die zich in vijf groepen laten verdeelen en wel 1ste de *Antirrhinum majus*, gewone hoogte; 2de *Ant. majus grandiflorum*, hooge, grootbloemige; 3de *Ant. majus nanum*, half hooge; 4de *Ant. majus Tom Thumb*, zeer lage en *Ant. majus picturatum* met gevlekte bloemen. Van deze zijn de eerste en de laatste zeer geschikt voor randen of boordbedden en de beide lagevormen voor bloemvakken.

E. TH. W.

DE NIEUWEZIJD VOORBURG WAL.

(Slot).

MAAR we kunnen ons ruimschoots schadeloosstellen met beschrijvingen. De beste cicerone zal zeker Commelin zijn, die er zoo dichtbij woonde? Nu, dat zal niet meevallen. Hij brengt ons wel naar de Bloemmarkt, „waar de Florakinderen, meest door Haarlemsche hoveniers, te markt worden gebracht”, maar als we van die Florakinderen meer willen weten, dan vindt de oude heer het „te veel en te verdrietig alle de namen daarvan te verhalen, de Liefhebbers dieshalven daar van tot de uitgegeve Blom-boeken wijsende”. Zeg eens, dat dat niet kort en bondig is. Of denkt de vriendelijke gids ons op die manier misschien een „Blom-boek” uit zijn winkel aan te smeren?

Honderd jaar geleden is een interessant boekje uitgekomen bij Maaskamp, „Place Napoleon No 1 (thans zeggen we kortweg „Groote Club”). Het heet „Reis door Holland, in de jaren 1807—1812”, en is met fijne steendrukjes versierd. De schrijver van het artikel over Amsterdam, geteekend T.T., vertelt ons, dat hem op zijn wandeling, „geheel onverwagt, de lieflijkste geuren tegen-

stroomden, terwijl ik”, schrijft hij, „op eene zeer breede gragt, met drie à vier reien opgaand geboomte beplant, eene gedruisch verwekkende menigte door elkanderen zag wemelen, die zoo het scheen, geheel uit Vrouwen en Kinderen bestond. Een aanhoudend Israelitisch geschreeuw, uit geheel verschillende toonen zaamgesteld en praestissimo aangeheven, schokte zoo zeer mijne gehoorvezelen, dat er inderdaad een offer aan mijne nieuwsgierigheid gevorderd werd voort te treden”.

Terwijl hij geniet van de schoone kleuren en de frissche geuren der bloemen, komt hij tegelijk op het „Israelitisch geschreeuw” terug en nu deelt hij een waarschijnlijk weinig bekende bijzonderheid mede, die in onze dagen, waarin het verbod van schreeuwen op den Zondag weer op den voorgrond trad, actueel mag heeten. „Omtrent de woelige Menigte had ik mij geenszins bedrogen. Zij bestond meestal uit vrouwen en kinderen, de joodsche kooplieden hiervan uitgezonderd, die op deze plaats, de Bloemmarkt geheten, des Zondags 's middags, na geëindigde Godsdienstoefening, hunnen specerijachtigen handel drijven. Des Maandags echter is dezelve meer uitgebreid: brengende als dan de Bloemisten uit den omtrek der Stad en nabijgelegene Oorden, eenen rijken voorraad aan, van bloem en plantgewassen, gelijk ook velerlei soorten van heesters en vruchtboomen”.

GROOTBLOEMIGE LEEUWENBEKKEN.
(± ¾ NAT. GROOTTE).

DE BLOEMMARKT OP DEN NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL, EINDE 17e EEUW.
Naar een Schilderij van Gerrit Berckheijde. (Rijks-Museum).

Op heel wat geestdriftiger toon spreekt over onze Bloemarkt in datzelfde jaar een Duitse reizigster, Therese H(uber) die ook iets meedeelt van de soort der bloemen, die er te vinden waren. In haar boekje: „Bemerkungen über Holland” zegt zij ervan: „Alle Montag ist Blumenmarkt in Amsterdam. Dort findet man in langen, langen Reihen alle Pracht dieser sinnvollen, leichtgestalteten, schnellvorübereilenden, herrlichen Schöpfung vereinigt. Mir ward wie einem Kinde zu Muthe bei diesem Anblicke! Auf hohen Gerüsten stand die stolze reiche Hortensia, über ihr das zahlreiche Geschlecht der Geranien mit ihre glühenden Farben, dann die schönsten Nelken und Leukoyen mit Stenglen, an denen zwanzig und dreiszig Blumen so grosz wie kleine Rosen prangten, blühende Rosenstöcke jeder Gattung, Mirthen, Granaten, kleine Orangenbäume, hohen Rosenlorbeer, und unter diesen in Töpfen gepflanzten Gewächsen standen zahllose Körbe voll groszer Sträuszer von allen Blumen der verschiedensten Jahreszeiten. Dieser ganze Handel wird von Juden getrieben. Sie kaufen dieses holdeste Geschlecht aller gestalteten Wesen meistens in Harlem, das Reich der Blumenzucht. . . . Den Amsterdammern weisz ich es recht Dank, dasz sie die Blumen so lieb haben!”

Van die bekende liefde van de Amsterdammers voor bloemen werd — ook al in datzelfde 1811 — door de Franschen een handig gebruik gemaakt bij gelegenheid dat voor Napoleon in allerijl

Voorbij de Wijde Steeg, waar de wal zich door het wijken van de rooilijn aanzienlijk verbreedde, heette het vanouds de Deventer Houtmarkt. Hier woonde in waarheid de „fine fleur” van Amsterdam. Twee groote nieuwe huizen op de kaart van Cornelis Anthonisz trokken reeds de aandacht van Ter Gouw; hij vermoedde dat dit de huizen waren, waarin zich de Lommert gevestigd had, ten spijt van onze stadsregering, die er zich luid over beklagde, maar er niets tegen doen kon, omdat 's Keizers kas er van profiteerde. Zijn vermoeden zal wel juist zijn, want later, omstreeks 1564, woont Willem Bardsius op de Nieuwezijds Houtmarkt „in den ouden Lombart”. In den hoek naar de Wijde Steeg, tegenover de plek, waar we nu het Nieuws van den Dag vinden, staat een „eenparige regel huizen”, naar den man die ze heeft laten bouwen de Wittelooshuizen genoemd. Vooral hier wonen vele notabelen: in de „Parcae” (Papegaai?) is de woning van den zoowel om zijn rijkdom als zijn gierigheid bekenden Dr. Gerard Schaep; Jan Appelman, reeder van de walvischvangst en luitenant der schutterij, woont hier in het huis „de drie Vischcorven”. Ook de nobele burgemeester Willem Backer heeft hier vlakbij in 1641 een huis gekocht. Het huis „Namen”, waarin de rijke familie Lestevenon woonde, bestaat nog heden, en ook het huis „in den Arion” (gevelsteen met een man die op een dolfin zit), door Laurens Jansz. Spiegel terugvinden in de tegenwoordige Brederoode-school. Ook aan de overzijde,

op de Nieuwezijds Melkmarkt, woonden er velen met bekende namen: Jan Beths Rodenburg „in den Schaeplharder”; Jan Joris Reijnst „in den Hoppetredere”; Jacob Elias „in 't Stadhuis van 's Hartogenbosch” — om er enkelen te noemen. Mogen we hier in 't voorbijgaan, al behoort hij met eigen leven tot een veel later tijdperk, ook niet even herinneren aan een bekend Amsterdammer, in de geschiedenis en het leven van ons voorgeslacht thuis als weinigen: Alberdingk Thijm, geboren op den Nieuwezijds Voorburgwal bij de Kolk en in later tijd wonende in No 163, waar nog zijn naam in den gevel vermeld wordt?

Als een schiereiland in het hier zeer breede water strekt zich tegenover de Deventer hout- of Bloemarkt het complex gebouwtjes uit, dat later onder den naam „Concordia” bekend zou worden. In de 16de eeuw maakte het deel uit van het Sint Lucijenklooster, totdat in 1580 het Burgerweeshuis naar den Voorburgwal werd overgebracht; de timmerman Jakob Cop had er in 1536 de noordelijke punt gekocht en hield er zijn timmerwerf, die later door 'n aantal woon- en pakhuizen zou worden ingenomen.

In het vroeger zeer eenvoudig gebouw, waar het in 1748 opgerichte Letterkundige Genootschap „Concordia et Libertate” zijne samenkomsten hield, weerklonken meer malen de stemmen

DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL, DE „PIJPENMARKT”.

van beroemde Nederlanders. Toen het Genootschap vijftig jaar bestond, sprak er o. a. Andreas Bonn en volgden op diens feestrede de zangen op woorden van Jan Frederik Helmers. Ook de Hollandsche Maatschappij van fraaie Kunsten en Wetenschappen, afd. Amsterdam, hield in Concordia haar zetel. De met het jaartal 1775 prijkkende versregels:

De Vrijheid zij bedacht hier nooit
iets voor te draagen,
Dan 't geen de Deugd bekoort en
Wijsheid kan behaagen,
Zoo bie haar d'Eendragt hulp, op
dat dees Maatschappij
De Kunsten strekk' tot nut, dees
stad tot eer gedij!

bleven ook in latere jaren behouden, behalve de beide eerste woorden, die in den Franschen tijd vervangen werden door „De Vriendschap”. Zeer juist, — in plaats van de afgenomen Vrijheid mocht „Concordia” zoowel als heel het land met de op hoog bevel aangeboden Vriendschap bijzonder ingenomen zijn! Het oude Concordia, in 1858 gesloopt, verrees in het daaropvolgende jaar als een hoog en fraai gebouw; niemand minder dan Mr. Jacob van Lennep luidde er de heropening in met een gedicht; ook Hofdijk heeft er zich in 1873, bij gelegenheid van het gouden feest der sociëteit, doen hooren met een gedicht en een feestrede. Een tijdlang (1865—'67) organiseerde het Kon. Oudheidk. Genootschap er zijn tentoonstellingen en hield er zijn vergaderingen. Nadien heeft Concordia verschillende bestemmingen gekregen, totdat het in 1899 werd aangekocht door het Nieuwsblad voor Nederland.

Met het dempen van den Nieuwezijds Voorburgwal in 1883 is ook het schilderachtige verdwenen van de gevels van het Burgerweeshuis en het Begijnhof, waar zij zich met de achterzijde in het water spiegelden. Hier versmalde zich de wal weer aanmerkelijk en we kunnen ons moeilijk meer voorstellen hoe aan den overkant, in Commelin's tijd, nog in 't voor- en najaar Boommarkt kon worden gehouden. In Wagenaar's tijd strekte de markt zich uit ter *weerszijde* van de St. Luciënsteeg, en in de richting naar de Wijde Steeg werd zelfs nog in onzen tijd de „Boommarkt” aangeduid. Toen dan ook in 1905 hier, wegens hun ouderdom en wrakheid, alle boomen werden geveld, kon in zijn verontwaardiging zekere Justus Minus deze dubbele woordspeling gebruiken:

Mijn oude vrienden!.....

Waar is uw wuivend dak, waar zijn uw hooge zalen!

Moge al een jong geslacht op uwe grafstee komen:

Hoe kaal is thans de boom der Boommarkt zonder boomen!

Zoo vlug groeien iepen in Amstel's vochtigen bodem, dat we, na ruim vijf verlopen jaren, aan dien ontboomden Boommarkt door niets meer herinnerd worden!

Boomen als *beplanting* van den wal heeft met alle andere burgwallen onze Nieuwezijds al vroeg gedragen. Ter Gouw spreekt hier van 1454. Oudtijds waren het lindeboomen, en ofschoon onze tegenwoordige iepen onze schoone stad *vroeger* het feestkleed der natuur omhangen, zoo laat het zich toch voorstellen hoe fraai het vollere groen van het rijpe lindblad afstak tegen de roode baksteen der oude geveltjes en hoe schoon in den laten zomer het diepere geel van het lindeloof moet weerkaatst hebben in de stille „waterbaan”.

Staat in den gemoderniseerden achtergevel der huizen van 't Begijnhof, nevens den kop van pastoor Marius, ook die van Vondel gebeteld — herinnering aan Thijm's phantastisch verhaal over Vondel's bekeering, die op het Begijnhof zou hebben plaats gehad — aan de overzijde is nog een andere religieuze herinnering van Vondel's tijd: het kerkje — aan Sint Catharine gewijd — van pater Steven Cracht, „den Deken en den Priester”, wiens „leven is gesleten op zijn wacht”. Steven Cracht was de pastoor der Nieuwe Zijde, terwijl pastoor Marius die der Oude Zijde heette. Vermoedelijk bestond het kerkje, oorspronkelijk de Fransche kapel genoemd, reeds in 1623. In 1736 is het verbouwd en vergroot.

Een merkwaardig stuk Oud-Amsterdam vormt het punt, dat wij thans naderen en waar eenmaal vier wateren: de Nieuwezijds Voor- en Achterburgwal (Spuistraat), het Spui

SPUI, HOEK NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL, MIDDEN 17e EEUW.

Naar een gekleurde teekening van G. Hulseboom, door Jan van Kessel. (Koninkl. Oudheidkundig Genootschap).

en de Wetering, samenkwamen. Hoe in de 17de eeuw de omgeving der plek er uitzag, toen er „der stede Spuije” in zijn reeds niet meer jeugdige voort-varendheid voorbijstroomde, of wel dienst deed als vloer voor de zoo op ijsvermaak verzotte Amsterdammers, en waar later, nadat de herberg „Het Wapen van Bern” verdwenen was, het gebouw Eensgezindheid zou verrijzen, kan ons G. Hulseboom doen zien, die een schilderstuk van Jan van Kessel als teekening voor ons behouden deed blijven.

Aan de overzijde zouden we de reeds in 1632 gestichte Lutherse Oude kerk kunnen opmerken, en het gemopper der boertjes kunnen vernemen, die zooveel geduld moesten oefenen eer ze met hun groenteschuiten door het sluisje komen, dat hen van de Wetering in de stad zal toelaten. De teekenende naam „het Boerenverdriet” aan de sluis en later aan het geheele grachtje gegeven, is dan ook welverdiend. Ook hier, evenals aan de Haarlemmersluis, vinden we een der oudste plekjes van de „bakermat”. Denkelijk werd het sluisje gelegd, toen de Nieuwezijds Achterburgwal werd gegraven, om het stadswater uit den polder te houden. Op de kaart van Cornelis Anthonisz is het een recht teekenachtig stuk metselwerk, van torentjes voorzien.

De Nieuwezijds Voorburgwal vormt een merkwaardig stuk van Amstel's rijk verleden. Wat nog *zichtbaar* herinnert aan den ouden bloeitijd, is zeldzaam geworden. Karakteristieke gevels uit langvervlogen jaren schijnen nu eenmaal op gedempte grachten waarover elektrische tramwagens snorren — men denke aan de Warmoesgracht, het Damrak, zelfs de Rozengracht — onbestaanbaar. Hooggebouwde, modern ingerichte huizen, die vreemd doen in de buurt waar nog op afstanden een paar oude geveltoppen hun leven gerekt zien, verrijzen overal... Alles wordt gewijzigd met de veranderde eischen van het verkeer.

Laat het ons niet te zéer tot ergernis zijn. Geen Geschiedenis, of zij zal ons van eenzelfden gang van zaken spreken. Nieuwe tijden, — nieuwe zeden en vormen. Dóór hen zien we op de *oude* vormen, die ons nu zooveel aantrekkelijker voorkomen, met een gevoel van welbehagen terug. CORN. J. GIMPEL.

VARKENS.

REEDS duizenden van jaren heeft de mensch varkens gehouden als huisdieren, hen geweid en verpleegd tot nut-doeleinden. Tal van rassen zijn door toevallige teelt of wel door het fokken in bepaalde richtingen ontstaan. De stamvaders der Europeesche rassen moeten wij in hoofdzaak zoeken bij het Europeesche wilde zwijn, doch had ook bloedvermenging plaats met afstammelingen van andere wilde rassen.

Een honderd jaar geleden bestonden er reeds tal van rassen onder de tamme varkens, doch

DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL. DE SLUIS „HET BOERENVERDRIET”, OMSTREEKS 1544. Fragment van de kaart van Amsterdam, van Cornelis Antonisz.

Foto R. Tepe ZEUG VAN HET VEREDELDE DUITSCHE LANDRAS MET BIGGEN.

allen deden min of meer nog vrij sterk denken aan het wilde zwijn. Deze oude „landrassen” dankten hun ontstaan aan allerlei toevallige invloeden. De groote kracht van het wilde zwijn en diens gehardheid tegen ziekten en klimaatsuitersten waren eenigszins verloren gegaan. De zware ruige borstels hadden reeds plaats gemaakt voor een karige haargroei. De forsche diepe

fokkers reeds voor het meerendeel intellectueel hooger staande personen die tevens de beschikking hadden over ruimer kapitaal. De zeer hoogstaande fokkerij die zich langzamerhand ontwikkelde eischt in de eerste plaats groote kunde en ervaring. De groote moeilijkheden die zich hierbij voordoen zijn ten slotte slechts te overkomen door een diepgaande kennis en een juist blik en... door gebruikmaking van vrij groote kapitalen.

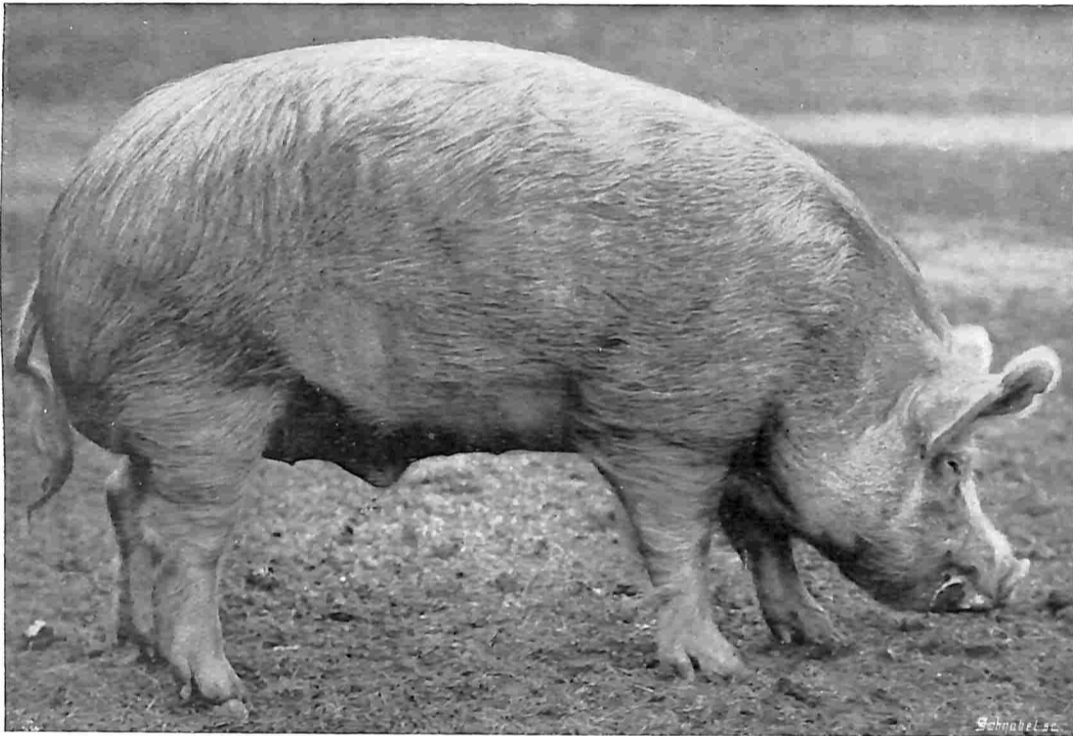

Foto J. Magielse.

BEER, VOLBLOED YORKSHIRE RAS.

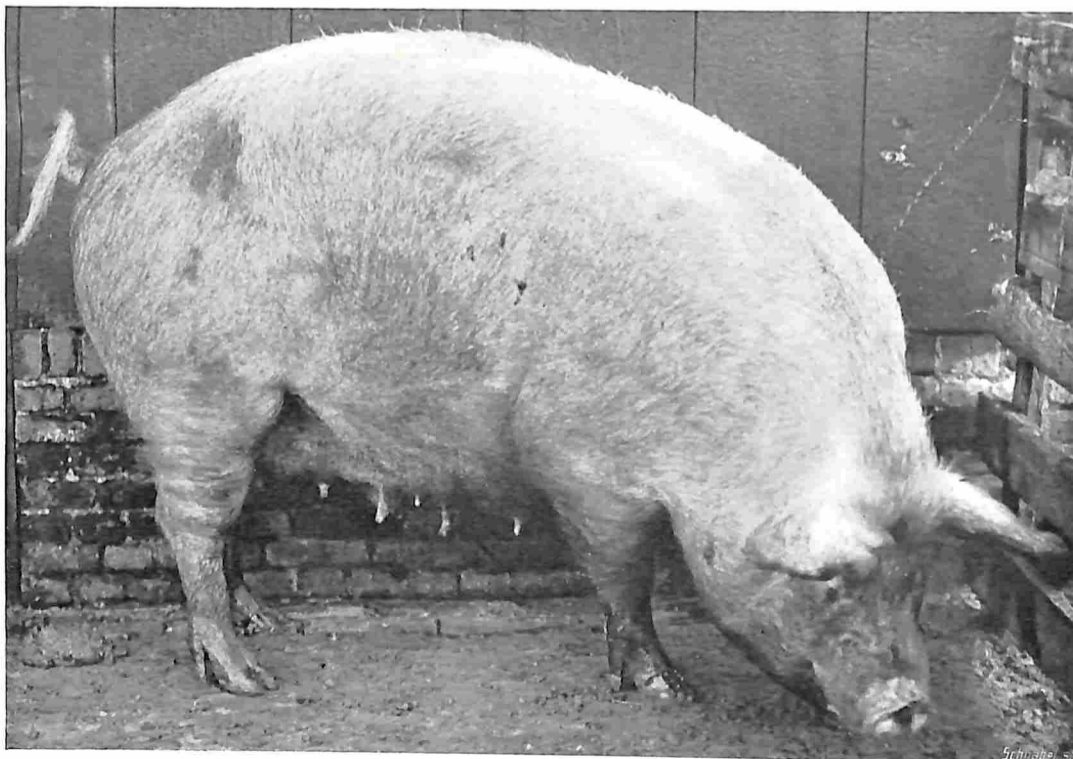

Foto J. Magielse.

ZEUG, VOLBLOED YORKSHIRE RAS.

borst was meer en meer ingevallen, de krachtige pooten slapper geworden, het achterlijf reeds meer ontwikkeld en de reusachtige kop tot kleiner verhoudingen teruggebracht. Alle eigenschappen die het wilde zwijn zoo bij uitstek geschikt maakten voor het karige woudleven waren reeds min of meer verdwenen. Toch kenmerken zich deze oude rassen in tegenstelling tot de moderne door een groote vruchtbaarheid en gehardheid, maar ook door een zeer langzamen groei en weinig spekvorming.

Het zijn, in de eerste plaats, de Engelschen geweest die zich toededen op het meer oordeelkundig fokken der varkens en hunne resultaten waren buitengewoon. Er bestaat wellicht geen ander huisdier dat men door bepaald fokken zóó gewijzigd heeft als het varken. Terwijl in andere landen de fokkerij bijna uitsluitend werd overgelaten aan minder ontwikkelde, waren de Engelse fokkers reeds voor het meerendeel intellectueel hooger staande personen die tevens de beschikking hadden over ruimer kapitaal. De zeer hoogstaande fokkerij die zich langzamerhand ontwikkelde eischt in de eerste plaats groote kunde en ervaring. De groote moeilijkheden die zich hierbij voordoen zijn ten slotte slechts te overkomen door een diepgaande kennis en een juist blik en... door gebruikmaking van vrij groote kapitalen.

In Holland werden de oude landrassen in korten tijd bijna verdrongen. In Duitsland voor een groot deel evenzoo. Engelse rassen kwamen in de plaats, doch helaas bijna overal min of meer slordig gekruist met oud inlandsch bloed.

Daar nu de verpleging in deze landen meestal op veel lager trap stond dan in Engeland, merkte men al spoedig dat de verfijnde fokvarkens minder bestand waren tegen klimaatsuitersten en tegen ziekten. Calamiteiten als vlekziekte en varkenspest ruïneerden verscheidene boeren en deden den wensch ontstaan het Engelse varken meer gehard te maken door bloedverversing met oude inlandsche rassen.

Het Engelse varken verwerkte het meestal kostbare voedsel op de meest rendabele wijze, het was echter minder vruchtbaar, leverde een geringer aantal biggen en was niet zoo gehard tegen de ruwe levenswijze zooals het die op Hollandische en Duitse boerderijen vond. Naast de verbetering der stallen die vrij snel zich ontwikkelde, riep men verschillende kruisingen in het leven, die meestal echter door hun onbruikbaarheid weer verdwenen. Gunstige resultaten verkreeg men op vele plaatsen door eenvoudig steeds Yorkshire beeren in te voeren en inlandsche zeugen te houden. De meer talrijke biggen bleken vroeg rijp en goed voor de consumptie. Men fokte er echter niet mede door. Het oude landvarken hield men zuiver en kruiste daarnaast met Engelsch bloed. De inlandsche zeugen zijn beste moedervarkens, zij leveren veel biggen en brengen die goed groot, bovendien zijn zij in den tijd van de dracht goedkoop te onderhouden door ze te weiden op grasland of in het bosch en lijdt men minder verliezen door ziekte enz. Men behield dus inlandsche beeren en zeugen voor de fokkerij en kruiste met Yorkshire-beeren om vroegrijpe mestvarkens te verkrijgen.

Doch enkele fokkers, hoofdzakelijk in Duitsland, kozen een anderen weg. Zij poogden het Yorkshire-varken te verbeteren in die eigenschappen waarin het gebleken was te falen voor de fokkerij. Door kruising met landvarkens en zorgvuldige voortteelt is het hun dan ook gelukt een Yorkshire-varken te fokken dat de goede eigenschappen van het Engelse fokproduct in bijna even hooge mate bezit en de slechte hoedanigheden in mindere mate. Onder invloed der voorschrijft en het inrichten van stamboekhouding in het groot, het zich ontwikkelend tentoonstellingswezen en de Staatsbemoeiing is dit nieuwe ras meer

en meer constant gemaakt en heeft het den naam gekregen van „Deutsches Edelschwein”.

Ook hier te lande heeft het veel opgang gemaakt ten wordt het op tal van plaatsen minder of meer zuiver voortgefokt. Bij deze fokkerij blijkt echter steeds, dat men voortdurend op zijn hoede moet zijn om tal van variaties tegen te gaan die zich nog voordoen, en het is de taak van den fokker deze verschillen in de meest gewenschte richting verder tot hun recht te laten komen. Familieteelt moet nu meestal angstvallig vermeden, daar genoemde verschillen zich dan te sterk voortplanten en men afwijkende fokstammen krijgt en bovendien dikwijls een zwak nageslacht. Aansluiting bij fokverenigingen, staatsbemoeding, tentoonstellings- en keuringspremiën moeten nu den fokker helpen te verbeteren wat hij heeft.

Een ander modern ras is ontstaan door den wensch een varken te hebben dat meer vleesch dan spek levert, vruchtbaar is en sterk en dan ook wat minder vroeg „rijp” behoefde te zijn doordat de voeding eenvoudiger en goedkooper kon zijn. Een varken met groote hoeveelheden zwaar vleesch te dragen, met krachtige pooten om geschikt te zijn afgelegene graslanden te bezoeken, met sterken snuit om goed te kunnen weiden, met krachtigen rug om veel biggen te kunnen dragen en veel worpen te kunnen geven en dan bovendien vrij vlug in het groeien en goed vleesch. Door het veredelen van het landvarken in Westphalen met Yorkshire-bloed heeft men deze resultaten werkelijk bereikt en een uitmuntend vleeschras gefokt, n.l. het z.g. „Veredelde Duitsche Landvarken” — zie afbeelding van zeug met biggen.

Het veredeld Duitsch landvarken heeft ook in Nederland zijn intrede gedaan en eenige groote fokkers legden zich er op toe dit ras zuiver te bewaren en voort te fokken. De fokkerij van dit varken is veel dankbaarder dan die van alle andere rassen, daar de dieren sterk zijn en veel kroost geven. De zeugen kunnen zeer oud worden en behouden dan toch steeds haar goed krachtigen gang die haar voor de weidevoeding zoogeschikt maakt. Het vleesch wordt door alle slaggers reeds hooger aangeslagen en veelal ook reeds beter betaald dan dat van andere rassen. Verschillende boeren die tot heden inlandsche zeugen gebruikten met Yorkshire beeren gaan er toe over deze zeugen te vervangen door veredeld Duitsche en bereiken zodoende nog beter resultaat.

Ook hier te lande poogt men constante rassen te fokken uit kruisingen van bovengenoemde, om bepaalde eigenschappen meer op den voorgrond te brengen, want iedere streek stelt zijn bepaalde eischen en het inzicht van den fokker drijft hem in bepaalde richtingen.

Over het algemeen wordt echter door de zeer verschillende, meest stelsellooze fokrichtingen meer kwaad dan goed bereikt en beteekent Nederland voor den export van fokvarkens nog zeer weinig, omdat koopers de meest uiteenlopende typen vinden en deze typen door vroegere kruisingen bovendien nog ettelijke bastaardvormen te voorschijn roepen.

Doch ook op dit gebied is merkbare vooruitgang te constateeren. Op tentoonstellingen heeft men aparte rubrieken voor de verschillende rassen en behoeven deze niet meer onderling te concurreren, reeds zijn stamboeken opgericht voor enkele rassen en ook het onderwijs heeft reeds veel nut gedaan.

Het is den Engelschen fokker gelukt deels door „line-breeding”, deels door doelmatige verpleging constante rassen voort te brengen die in het maatschappelijk leven zulke reusachtige voordeelen aanbrenge dat wel haast geheel de beschaafde wereld van hem het materiaal betrokken heeft om in die richting voort te werken. Het is hem gelukt

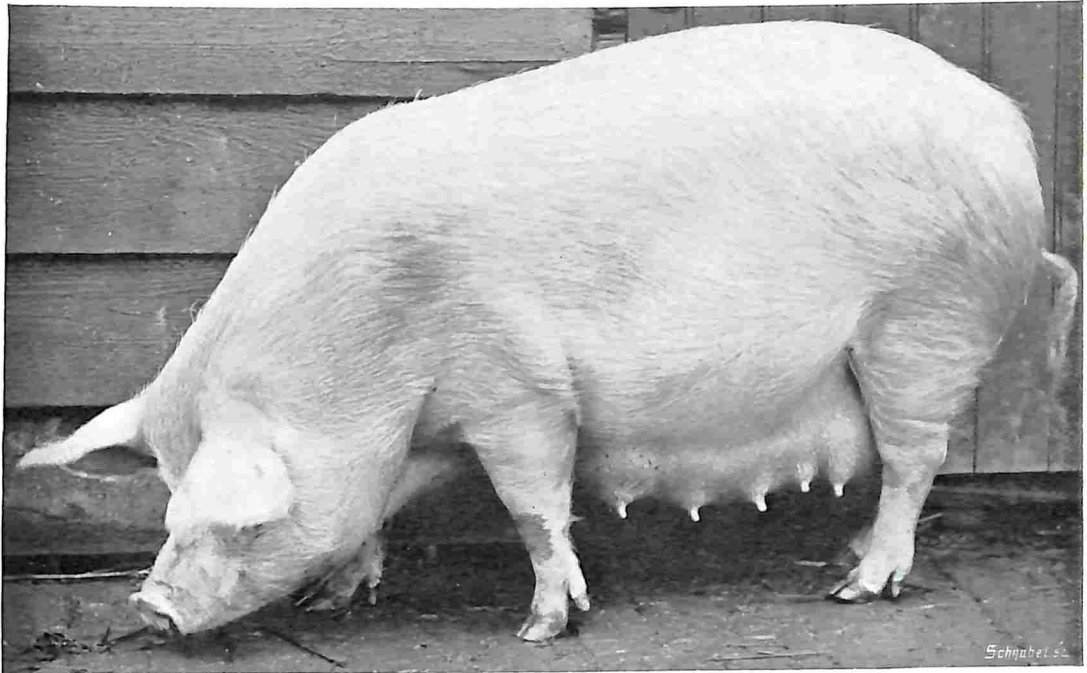

Foto J. Magielse.

ZEUG, VOLBLOED YORKSHIRE RAS.

varkens voort te brengen die in buitengewoon korten tijd enorme hoeveelheden vleesch en spek leveren, varkens waarvan het „tarra”, de beenderen, huid enz., een minimum gewicht vertegenwoordigd, en die bovendien deze eigenschappen constant overerven.

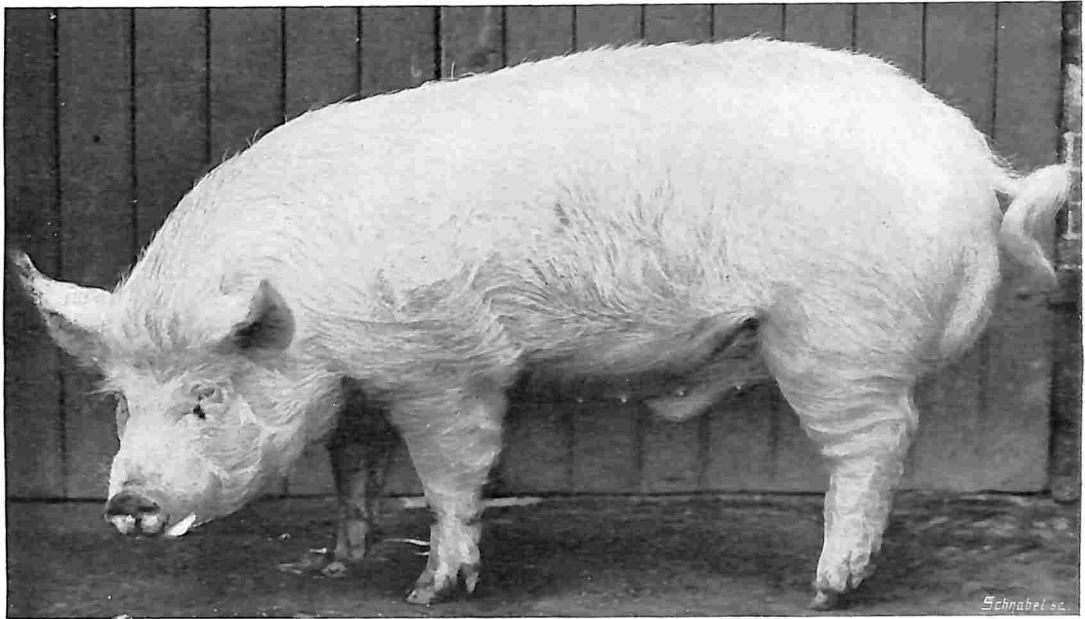

Foto J. Magielse.

BEER, VOLBLOED YORKSHIRE RAS.
GEFOKT IN DEN WILHELMINAPOLDER BIJ GOES.

Het resultaat is werkelijk niet gering! Rekent men de honderdduizenden kilo's spek en vleesch die als „Engelsche varkens” heden ter markt worden gebracht tegenover het luttele

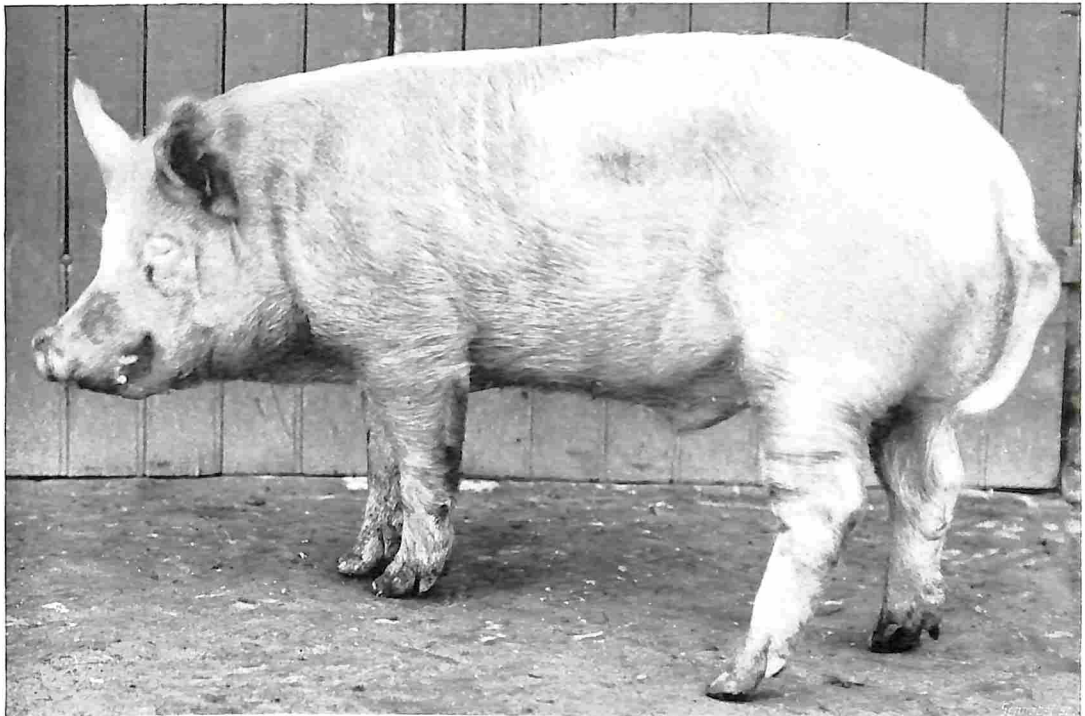

Foto J. Magielse.

BEER, VOLBLOED YORKSHIRE RAS. GEFOKT IN DEN WILHELMINAPOLDER BIJ GOES.

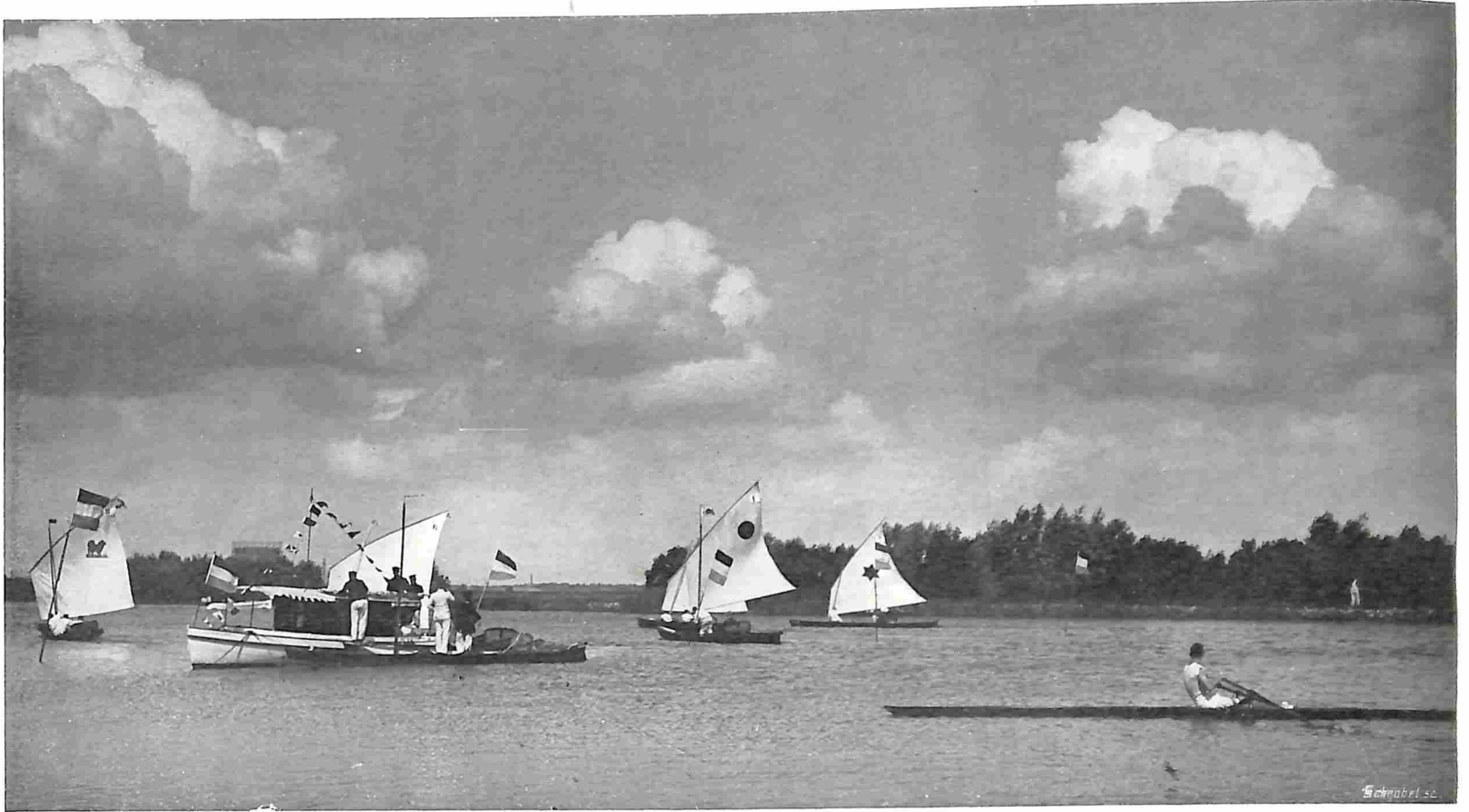

Foto E. van Elfrinkhof.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES, OP ZONDAG 2 JULI OP DEN AMSTEL, GEHOUDEN DOOR HET „COMITÉ VOOR WHERRY-WEDSTRIJDEN”.

De wherries hebben zoeven de zeilen geheschen en gaan van de piketten af, in de richting van den „Omval”. Van links naar rechtsch: de Elisabeth, van Poseidon, eigenaars: de heeren Gebroeders Keesing; raceteeken een keeshond. De Vivo, van Willem III, eigenaars: de heeren H. G. v. d. Berg en O. G. ter Gast. De Svalan, van Willem III, eigenaar: de heer J. H. Schmitz, welke dit jaar de groote Zilveren Beker won. Daar voor de Mikado, van de „Amstel”, van den heer Jean Straatjens; raceteeken een vergulde, lachende maan. Geheel rechts: de Julia, van „de Hoop”, eigenaar: de heer G. C. E. Crone, de Voorzitter van het Comité voor Wherry-wedstrijden; raceteeken een blauwe ster.

gewicht van andere varkens, rekent men de millioenen die door de snellere groei dezer varkens voortdurend gespaard worden dan ziet men op welke enorme resultaten de Engelsche fokker mag bogen.

Hun werkwijze is niet algemeen bekend. Bij het fokken zijn trouwens zeer moeilijk schema's te volgen. Enkele groote fokkers verkregen door kruising van vreemde soorten met inlandsche rassen eenige individuen waarin de gewenschte eigenschappen duidelijker op den voorgrond traden. Van deze enkele exemplaren werd door „line-breeding, familie teelt, een talrijk nageslacht gefokt, waarbij steeds zorgvuldig selectie plaats had. Deze familieteelt levert groote gevaren en moeilijkheden, een zwak nageslacht is vaak het gevolg van te nauwe familie-paring.

§ slechts in zeer bekwame handen zal de familieteelt in staat zijn constante rassen met de gewenschte eigenschappen voort te brengen. Een geduldig stelselmatig werken is voorts een eerste vereischte. Van de hak op de tak springen als b.v. bij de Nederlandsche paardfokkerij zoo veelvuldig voorkomt levert nooit eenig gunstig resultaat. Dan moet de fokker genoeg kapitaal hebben om zijn dieren een goede verpleging te geven en zijn tijd af te wachten. De eerste jaren en jaren zal hij alle ongewenschte producten dikwijls tegen verlies moeten opruimen en hebben zijn dieren nog geen fokwaarde op de groote markt. Heeft hij echter door zijn werk eindelijk goede resultaten bereikt dan wordt hij in Engeland ook naar behooren beloond. Groote prijzen op tentoonstellingen en keuringen, reusachtige fokprijzen beloonen hem ruimschoots voor de gedane moeite en onkosten. Op de groote markt weeft hij zich een eerste plaats weten te veroveren en zijn volk, over de geheele wereld verspreid, belooft hem door bestellingen tegen enorme prijzen, doch ook de andere volken die veel vleesch en spek moeten produceren, hebben dit uitstekende fokmateriaal noodig en daar hij kapitaalkrachtig is kan hij wachten tot ook zij werkelijke fokprijzen betalen.

Hij heeft verschillende rassen gefokt die de wereld nu overstroomd hebben.

Geheel witte, kortbehaarde varkens met zeer kleine pooten, fijne beenderen, kleine kop, dunne huid en zeer vroeg rijp — de verschillende Yorkshire rassen!

Zwarte groote varkens, met ronde lichamen stompe snuiten, kleine ooren en ook hard groeiend. Berkshire-ras!

Rooze, groote varkens, hoog op de pooten die een enorm gewicht kunnen bereiken en het beste vleesch en spek leveren dat bekend is. — Tamworth varken!

Deze verschillende rassen zijn in alle landen geïmporteerd. Vooral het Yorkshire-varken heeft een reusachtige opgang gemaakt.

P. H. B.

Foto E. van Elfrinkhof.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES OP ZONDAG 2 JULI OP DEN AMSTEL, GEHOUDEN DOOR HET „COMITÉ VOOR WHERRY-WEDSTRIJDEN”.

Twee Wherries van verschillende optuiging eveneens in den wedstrijd. No. 11 is het „Zwaantje” van „de Hoop”, eigenaars de Heeren Jhr. M. W. M. M. van Rensselaer Bowier, Vice-Voorzitter van het Comité, en A. Kleiweg de Zwaan: met als race-teeken, een zwaan in het zeil. Deze Wherry behaalde in 1910 den hoofdprijs op den wedstrijd op het Y, uitgeschreven door de Koninklijke. No. 12 is de Meteor II van „de Hoop”, eigenaar Johs. de Beer. Deze Wherry is met drie zeilen, dus als Yawl opgetuigd. Zij is een nieuwe ster aan den Wherry-hemel, kwam op 28 Mei j. l. voor het eerst uit en won reeds dadelijk den derden prijs.

Over dezen even belangrijken als nuttigen tak van onze watersport binnenkort meer.

C. H. M. P.